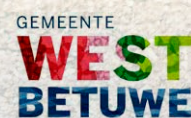

REGIONAAL VERZUIMPROTOCOL LEERPlicht

Regio Rivierenland

gemeente
Neder-Betuwe

Gemeente
West
Maas en
Waal

gemeente **Tiel**

VERSIE 1.0 JANUARI 2021

Dit verzuimprotocol is tot stand gekomen met medewerking van team Leerplicht en team RMC van Regio Rivierenland en de leerplichtambtenaren van de gemeenten Culemborg, Maasdriel en Tiel.

REGIONAAL VERZUIMPROTOCOL LEERPLICHT

I	INLEIDING	3
	- ALGEMEEN	
	- DOEL VAN HET PROTOCOL	
	- VERANTWOORDELIJKHEID SCHOOL(BESTUUR)	
II	LEERPLICHT, KWALIFICATIEPLICHT EN VERZUIM	4
	1 LEERPLICHT (5 TOT 16 JAAR)	
	2 KWALIFICATIEPLICHT (TOT 18 JAAR)	
	3 VERZUIM	
	3.1 ABSOLUUT VERZUIM	
	3.2 RELATIEF VERZUIM	
	- LUXE VERZUIM	
	- OVERIG VERZUIM	
III	METHODISCHE AANPAK SCHOOLVERZUIM (MAS)	5
IV	VRIJSTELLING SCHOOLBEZOEK	6
	1 ZIEKTE	
	2 SCHORSING EN VERWIJDERING (Inspectie van Onderwijs) NIEUW	
	3 RELIGIEUZE FEESTDAG	
	4 SCHOOL GESLOTEN	
	5 VRIJSTELLING SCHOOLBEZOEK O.G.V. aard beroep of gewichtige omstandigheden	
	6 STROOMSCHEMA VRIJSTELLINGEN SCHOOLBEZOEK	
V	TERUGDRINGEN VOORTIJDIG SCHOOLVERLATERS (VSV) / THUISZITTERS	9
VI	RMC WETGEVING	9
VII	AVG	11
	AFKORTINGEN	12
	ADRESSENLIJST	13
	BIJLAGEN	13
	MAS FOLDER	
	BESLISBOOM DUO	
	AANPAK ZIEKTEVERZUIM	
	ROUTEKAART PASSEND ONDERWIJS	
	VARIAWET, INCL. BESLISBOOM	
	VERZUIMKAART(EN)	14

I INLEIDING

Algemeen

Ieder kind heeft recht op onderwijs, maar is tegelijkertijd leerplichtig. Kinderen hebben onderwijs nodig om zich te ontwikkelen en te ontplooiën. En om later meer kans te hebben op duurzaam werk.

Ieder kind is volledig leerplichtig vanaf de eerste schooldag van de maand na de vijfde verjaardag tot aan het einde van het schooljaar waarin de jongere 16 jaar wordt. Op de leerplicht volgt de kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht geldt voor leerlingen van 16 tot 18 jaar. Een leerling met een kwalificatieplicht gaat elke dag naar school of kiest voor een combinatie van werken en leren.

De verantwoordelijkheid voor het nakomen van de leer- en kwalificatieplicht ligt bij de ouder(s)/verzorger(s). Als de jongere 12 jaar of ouder is, is hij medeverantwoordelijk voor het bezoeken van een school.

Het RMC volgt jongeren zonder startkwalificatie tot ze 23 jaar zijn. Het RMC is er om voortijdige schooluitval bij jongeren te voorkomen en alle jongeren in Nederland een betere kans te geven op een baan. Zodra zij op school worden uitgeschreven, neemt het RMC contact met hen op om te kijken of ze ondersteuning willen bij het zoeken naar nieuwe scholingsmogelijkheden. Gaan zij hier niet op in? Dan worden zij tot hun 23ste jaar jaarlijks benaderd door het RMC, om te bekijken of het behalen van een startkwalificatie, dus terug naar school, mogelijk is. Leerlingen van het VSO met uitstroomprofiel dagbesteding of arbeid en leerlingen van het praktijkonderwijs met getuigschrift zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Voor deze jongeren is het vaak moeilijk een startkwalificatie te behalen.

Een startkwalificatie is behaald bij minimaal:

- Havo of VWO diploma
- MBO diploma niveau 2.

Doel van het protocol

De kortste weg voor jongeren naar een maximaal opleidingsniveau en daarmee een stabiele plek op de arbeidsmarkt, is het behalen van de startkwalificatie.

In de regio Rivierland hebben scholen, gemeenten en andere partners zich met de ketenaanpak verbonden aan het voorkomen van het voortijdig van school gaan zonder startkwalificatie. Jongeren die regelmatig verzuimen hebben een grote kans om voortijdig schoolverlater te worden. Scholen en gemeenten hebben een belangrijke rol bij het terugdringen van schoolverzuim.

Met deze handreiking willen we inzichtelijk maken:

- wanneer er sprake is van (geoorloofd en ongeoorloofd) verzuim;
- wat scholen van gemeenten mogen verwachten;
- wat er van de scholen verwacht wordt;
- welke partners betrokken zijn;
- hoe de samenwerking is georganiseerd.

Dit protocol geeft formele afspraken verkort weer en biedt een praktische handreiking hoe leerplichtambtenaren, scholen, RMC en ketenpartners samen tot terugdringen van het schoolverzuim kunnen komen.

We adviseren scholen om een intern verzuimprotocol op te stellen, met dit protocol als uitgangspunt. Daarin kan meer school specifiek worden beschreven wat er onder verzuim verstaan wordt, wat de acties zijn die de school onderneemt als er sprake is van verzuim, welke doelen de school wil bereiken met dit beleid en wie betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid.

Verantwoordelijkheid school(bestuur)

In- en uitschrijven

Scholen zijn verplicht om alle mutaties in de in- en uitschrijving van leer- en kwalificatie plichtige leerlingen binnen 7 dagen te melden via ROD/ DUO.

Redenen om een leerling uit te mogen schrijven zijn:

- de jongere wil stoppen, want hij/zij heeft een startkwalificatie behaald óf is 18 jaar of ouder
- een andere (nieuwe) school heeft schriftelijk verklaard aan de oude school de leerling in te schrijven (LPW, art. 10)
- ouders/verzorgers beroepen zich op een vrijstelling van inschrijvingsplicht (LPW art. 5 onder a, b, c, en 5a)
- de leerplichtambtenaar heeft een vrijstelling afgegeven (LPW art. 3b en art. 15 van de LPW)
- een leerling is verhuisd naar het buitenland en is uitgeschreven uit de Basisregistratie Personen.

Verzuimregistratie

Goede handhaving van schoolverzuim is alleen mogelijk wanneer scholen tijdig en correct melden. Scholen zijn in principe zelf verantwoordelijk voor het voorkomen en stoppen van verzuim. De administratie moet zo zijn ingericht dat verzuim snel wordt gesignaleerd. De procedures moeten op school bekend zijn, zodat gesignaleerd verzuim op schoolniveau kan worden aangepakt. Veel scholen hebben hun verzuimbeleid vertaald in een intern verzuimprotocol, waarin afspraken over verzuim zijn vastgelegd. Een adequaat verzuimbeleid is gericht op preventie en controle en de verplichting tot ondersteuning bij het zoeken naar ander (passend) onderwijs. Het toezicht en de handhaving op het naleven van de Leerplichtwet 1969 is een taak van de Inspectie van het Onderwijs. Als een school de wet overtreedt, kan de Inspectie aan de school een bestuurlijke boete opleggen.

De leerplichtambtenaren blijven wel een signaalfunctie naar de Inspectie van het Onderwijs houden, met onder meer controle op de administratie.

II LEERP LICHT, KWALIFICATIEPLICHT EN VERZUIM

1 Leerplicht (5 tot 16 jaar)

Leerplicht is de verplichting voor de ouder(s)/verzorger(s) om er voor te zorgen dat het kind/de jongere ingeschreven staat op een school en deze geregeld bezoekt. De leerplicht begint op de eerste schooldag van de maand die volgt op de maand waarin het kind 5 is geworden.

De leerplicht eindigt op één van de volgende momenten:

- aan het einde van het schooljaar waarin de jongere 16 jaar is geworden;
- aan het einde van het 12e schooljaar. Een schooljaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli.

2 Kwalificatieplicht (tot 18 jaar)

Na het laatste schooljaar van de leerplicht begint de kwalificatieplicht voor jongeren die nog geen startkwalificatie hebben behaald. Een startkwalificatie is een havo-, vwo-, of mbo-diploma (uitgezonderd niveau 1). De overheid ziet dit niveau als minimumvereiste voor een goede participatie in de maatschappij. Met de kwalificatieplicht wordt de leerplicht verlengd tot de dag dat de jongere een startkwalificatie heeft gehaald, of tot de dag dat de jongere 18 jaar wordt. De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren een volledig onderwijsprogramma te volgen. Dit betekent niet altijd 5 dagen per week in de schoolbanken; het is ook mogelijk om met combinaties van leren en werken aan de kwalificatieplicht te voldoen, zoals een beroepsbegeleidende leerweg in het mbo. Jongeren die geïndiceerd zijn als zeer moeilijk lerende kinderen, of meervoudig gehandicapte kinderen, zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Voor hen is het vaak onmogelijk hun startkwalificatie te behalen. Leerlingen van het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs met uitstroomprofiel dagbesteding of arbeid zijn ook vrijgesteld van de kwalificatieplicht.

2.1 Maatwerkovereenkomst kwalificatieplichtige jongeren

Wanneer een kwalificatieplichtige jongere (16 of 17 jaar) een verkeerde opleidingskeuze heeft gemaakt, begint de zoektocht naar een alternatief. Een nieuwe start bij een andere opleiding blijkt dan niet altijd haalbaar op korte termijn. Er volgen trajecten op school zoals een heroriëntatietraject, of begeleidings-/ oriëntatietrajecten. Soms is er ook sprake van verzuim en dan is de leerplichtambtenaar betrokken. De leerplichtambtenaren in onze regio vinden het in samenwerking met de mbo-instellingen belangrijk dat er een eenduidige werkwijze wordt gehanteerd voor de jongeren uit onze gemeenten. Voor de jongeren die in deze uitzonderlijke situatie terechtkomen is er om die reden een overbruggingsprogramma ontwikkeld. Het leveren van maatwerk staat hierbij voorop!

De leerplichtambtenaar denkt waar mogelijk mee in het maken van een plan. Het plan bestaat deels uit onderwijs en deels uit stage of werk. Het format is een officieel document waarin leerplicht voor het onderdeel werk een maatwerkovereenkomst afgeeft (omdat de jongere nog kwalificatieplichtig is).

3 Verzuim

Onder schoolverzuim wordt verstaan: alle vormen van fysieke afwezigheid van leerlingen tijdens de vastgestelde (les)uren en lesdagen van het schoolrooster (Artikel 4c lid 2). Dit protocol richt zich op **ongeoorloofd schoolverzuim**, in de vorm van relatief verzuim (3.2).

3.1 Absoluut verzuim

Een leerplichtige jongere staat niet ingeschreven bij een school of onderwijsinstelling terwijl hij niet is vrijgesteld.

3.2 Relatief verzuim

Een leerling staat ingeschreven op een school, maar is afwezig tijdens les- of praktijktijd. Relatief verzuim kan geoorloofd zijn (bijvoorbeeld ziekte) of ongeoorloofd (spijbelen). Dit protocol beschrijft ongeoorloofd verzuim. Zie bijlage 2, beslisboom DUO.

Let op: de school meldt de ongeoorloofde afwezigheid meteen (binnen 5 werkdagen)

b) Langdurig relatief verzuim (LRV)

Continu afwezigheid van minimaal 4 aaneengesloten schoolweken (28 kalenderdagen).

Dan moet de school een melding Langdurig Relatief Verzuim (LRV) doorgeven in plaats van een wekelijkse melding van verzuimsoort '16 uur in 4 weken'. De begindatum van de LRV-melding is de eerstvolgende dag na de einddatum van de laatste melding van '16 uur in 4 weken'.

De school registreert pas een einddatum als de leerling weer naar school gaat of wordt uitgeschreven. Is de leerling zonder startkwalificatie tussen 18 en 23 jaar, dan moet de school RMC-melding doorgeven.

c) Luxe verzuim

(Doorgaans) voorafgaand aan een schoolvakantie voor extra vakantie. Het eigen belang (voor vakantie) van ouder(s) of leerling prevaleert op dat van het schoolbezoek. Ook dit verzuim moet via DUO gemeld worden, mits daar geen toestemming voor gegeven is. Bij geconstateerd luxe verzuim kan een proces-verbaal worden opgemaakt.

d) Overig

Verzuim minder dan 16 uur in 4 weken, maar minstens 1 uur ongeoorloofd schoolverzuim en/of 1 keer te laat komen, mag de school, na overleg met de leerplichtambtenaar, melden onder 'overig verzuim'. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om verzuim dat samenhangt met achterliggende problematiek (zorg) en/of twijfelachtig geoorloofd schoolverzuim. De verzuimmelding geeft een wettelijke basis om persoonsgegevens te delen, zodat de leerplichtambtenaar de school vanuit de maatschappelijke zorgtaak* kan ondersteunen. Bij 12 keer te laat kan er een Halt-verwijzing volgen, zie de MAS-folder als bijlage 1.

→ Twijfelt de school of het verzuim van een leerling gemeld moet worden?

Raadpleeg de verzuimkaart en/of neem contact op met de leerplichtambtenaar in de gemeente waar de leerling woont.

→ Is er (nog) geen sprake van wettelijk ongeoorloofd schoolverzuim en/of heeft de school zorgen over geoorloofd verzuim?

Neem contact op met de leerplichtambtenaar in de gemeente waar de leerling woont. De leerplichtambtenaar kan de school dan adviseren over de te ondernemen vervolgstap(pen), bijvoorbeeld het doen van een DUO-melding.

***de maatschappelijke zorgtaak:**

Als er géén sprake is van ongeoorloofd schoolverzuim, maar wel van vaak en/of twijfelachtig geoorloofd verzuim, neem dan contact op met de leerplichtambtenaar vanuit zijn/haar maatschappelijke zorgtaak. De leerplichtambtenaar werkt ook preventief om schoolverzuim en voortijdig schooluitval te voorkomen. Hij/zij is vaak partner in het (zorg)netwerk dat preventief samenwerkt om schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Binnen deze maatschappelijke zorgtaak draagt de leerplichtambtenaar bij aan het bevorderen van de ontwikkelingskansen van jongeren en maakt zich sterk voor het recht op onderwijs.

Hoe eerder de leerplichtambtenaar betrokken is, hoe sneller de problemen kunnen worden aangepakt.

III METHODISCHE AANPAK SCHOOLVERZUIM (MAS)

De Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) is ontwikkeld door Halt, het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en Ingrado om (langdurige) schooluitval te voorkomen. Met de MAS verschuift de nadruk op strafrechtelijke aanpak naar vroegtijdige inzet van jeugdhulp bij de aanpak van schoolverzuim. De MAS zorgt door een eenduidige aanpak én duidelijkheid over wie wat wanneer doet opdat er snel stappen worden gezet in de aanpak van schoolverzuim.

De MAS beschrijft in een stappenplan 4 routes bij meldingen van ongeoorloofd verzuim:

- vrijwillige jeugdhulp
- Halt-straft
- dwang in civielrechtelijk
- dwang in strafrechtelijk kader.

Bij verzuim met achterliggende problematiek staat de inzet van jeugdhulp voorop.

De aanpak van schoolverzuim begint op school met een zorgvuldige registratie en verzuimaanpak. Nadat de school het verzuim bij DUO heeft gemeld, treedt de MAS in werking.

Voor de meest recente MAS, zie bijlage 1 (MAS folder voor scholen).

IV VRIJSTELLINGEN SCHOOLBEZOEK

Ziekte

Ziekteverzuim is geoorloofd verzuim. De school meldt dit niet, tenzij zij vermoedt dat er meer aan de hand is en/of in geval van regelmatige, zorgwekkende of langdurige ziekte. Het is de zorg van school om dit soort leerlingen zo snel mogelijk in begeleiding te laten nemen door de GGD-arts om de oorzaak van de ziekmelding(en) te achterhalen. Tijdens het onderzoek kan blijken dat er geen sprake is van ziekte en kan het verzuim ongeoorloofd blijken te zijn. Na overleg met de leerplichtambtenaar kan de school dan 'overig verzuim' melden. Zie ook beslisboom GGD 'eerste stappen aanpak (school) ziekteverzuim door school', bijlage 3.

Als leerling en/of ouders geen medewerking verlenen aan het onderzoek van de GGD-arts, dan ontstaat er verwijtbare afwezigheid die als ongeoorloofd verzuim geldt. De school kan de afwezigheid melden via DUO als 'overig verzuim'. Vanaf dat moment is er een zogeheten omgekeerde bewijslast: ouders moeten de ziekte van hun kind onderbouwen met bewijs van een onafhankelijk deskundige.

Schorsing en verwijdering

Als een school een leerling langer dan een dag schorst, dan moet een school dat melden bij de Inspectie van Onderwijs. Een leerling mag voor maximaal 1 week worden geschorst, ook als het voornemen bestaat om de leerling van school te verwijderen of als er oplossing wordt gezocht binnen de school.

Bij verwijdering van een leerling moet de leerling de school blijven bezoeken totdat de leerling terecht kan op een nieuwe school. Leerlingen mogen dus niet geschorst worden in afwachting van verwijdering.

Religieuze feestdag

Hieronder wordt verstaan: verplichtingen die voortkomen uit godsdienst, waaraan mensen moeten deelnemen, van religieuze aard. Herdenkingen van historische/culturele gebeurtenissen vormen geen basis voor verlof, tenzij opgenomen in de Nederlandse nationale feestdagen. Als het feest over een aantal dagen verspreid is, is er altijd een officiële vrije dag. Als deze toevallig op een zaterdag of zondag valt, krijgt de leerling voor de maandag geen vrij. Bij afwezigheid door religieuze verplichtingen is een mededeling vooraf voldoende.

School gesloten

Als bij of op grond van algemeen verbindende voorschriften het bezoeken van de school / instelling is verboden (bijv. door corona maatregelen).

Vrijstelling schoolbezoek

1 Specifieke aard van het beroep (art. 11 onder f LPW)

In zeldzame gevallen kan een leerling eenmaal vrijstelling van geregeld schoolbezoek krijgen (maximaal 10 dagen per schooljaar) om buiten de schoolvakanties op vakantie te gaan door het specifieke beroep van één van de ouders. Dit verlof kan geen betrekking hebben op de eerste 2 lesweken van het schooljaar. Voor een kwalificatie plichtige jongere kan slechts verlof worden verleend voor een evenredig deel van het aantal dagen dat deze verplicht is onderwijs te volgen. Het hoofd van de school of instelling kan hiervoor verlof verlenen.

Bij het begrip 'specifieke aard van het beroep' moet voornamelijk worden gedacht aan seizoensgebonden werkzaamheden, respectievelijk werk in bedrijfstakken die een piekdrukte kennen. Hierdoor wordt het voor het gezin feitelijk onmogelijk om in die periode een vakantie op te nemen. De ouders/verzorgers moeten aantonen dat een vakantie in alle schoolvakanties tot onoverkomelijke bedrijfseconomische problemen zal leiden. Slechts het gegeven dat tijdens de schoolvakanties een belangrijk deel van de omzet wordt behaald, is onvoldoende.

2 Gewichtige omstandigheden (art. 11 onder g LPW)

In bepaalde gevallen kan een leerling verlof krijgen, voor maximaal 10 schooldagen per schooljaar. Dit moet schriftelijk aangevraagd worden bij het hoofd van de school. School moet de aanvraag schriftelijk toe kennen of afwijzen. De aanvraag moet voorzien zijn van achterliggende bewijsstukken. Het gaat hier om zogeheten 'andere gewichtige omstandigheden'. Dit zijn omstandigheden die buiten de wil of invloedssfeer van de ouders of leerling zijn gelegen. Bij het overstijgen van de 10 dagen, moet het hoofd/de directie van de school de aanvraag voorleggen aan de leerplichtambtenaar. Deze kent de aanvraag toe of wijst deze af.

Huwelijk

Voor afwezigheid door een huwelijk of uitvaart moet het schoolhoofd vooraf toestemming geven. - Huwelijk van bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad: in Nederland maximaal 1 à 2 schooldagen (binnen de regio 1 dag, buiten de regio 2 dagen) in het buitenland maximaal 5 schooldagen.

Begrafenis

Bij overlijden van bloed- of aanverwant:

- in de eerste graad maximaal 5 schooldagen
- in de tweede graad maximaal 2 schooldagen
- in de derde en vierde graad maximaal 1 schooldag
- in het buitenland: eerste tot en met vierde graad maximaal 5 schooldagen.

Overig

- Bij 25, 40 of 50 jarig ambtsjubileum en het 12 1/2, 25, 40, 50 en 60 jarig huwelijksjubileum van ouder(s)/verzorger(s) of grootouders: maximaal 1 schooldag;
- Voor verhuizing: maximaal 1 schooldag;
- Bij ernstige levensbedreigende ziekte zonder uitzicht op herstel van bloed- of aanverwant tot en met de derde graad: geen maximaal aantal dagen;
- Voor het voldoen aan wettelijke verplichtingen, voor zover dit niet buiten de lesuren kan: geen maximaal aantal dagen;
- Voor andere, naar het oordeel van de directeur/leerplichtambtenaar gewichtige omstandigheden, maar geen vakantieverlof: geen maximaal aantal dagen.

In de volgende gevallen wordt in ieder geval **geen** extra verlof gegeven:

- familiebezoek in het buitenland
- goedkope tickets in het laagseizoen
- omdat tickets al gekocht zijn of omdat er geen tickets meer zijn in de vakantieperiode
- vakantiespreiding
- verlof voor een kind, omdat andere kinderen uit het gezin al of nog vrij zijn
- eerder vertrek of latere terugkomst in verband met verkeersdrukte
- samen reizen/in konvooi rijden door bijvoorbeeld de Balkan
- kroonjaren
- sabbatical
- wereldreis/verre reis.

➔ Bij twijfel of de aanvraag art. 11 onder f of onder g voldoet aan de Leerplichtwet?

Raadpleeg het stroomschema en/of neem dan contact op met de leerplichtambtenaar in de gemeente waar de leerling woont.

STROOMSCHEMA VRIJSTELLINGEN SCHOOLBEZOEK (i.c. art 11 LPW)

Ziek	Plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging	Slechts buiten alle schoolvakantie op vakantie wegens aard beroep ouder	Gewichtige omstandigheden
↓	↓	↓	↓
Met kennisgeving van ouder(s) aan school, binnen 2 dagen na ontstaan van verhindering	Met kennisgeving van ouder(s) aan school, uiterlijk 2 dagen voor verhindering	Met een schriftelijke aanvraag bij het hoofd van de school Eenmaal voor maximaal 10 dagen per schooljaar Niet in de eerste 2 lesweken van het schooljaar	Met een schriftelijke aanvraag bij het hoofd van de school
Bij zorgen om een leerling (uit zich in ziekteverzuim): GGD-verzuimprotocol (4x ziekmelden in 12 weken, 7 aaneengesloten schooldagen of als school zorgen heeft)	Geldt voor 1 dag, de dag waarop de plicht vervuld moet worden	Ouders moeten aantonen (bijv. dmv een verklaring van een accountant) dat zij in alle vakanties niet de mogelijkheid hebben om als gezin op vakantie te kunnen omdat dat leidt tot onoverkomelijke bedrijfseconomische risico's	Omstandigheden buiten de wil of invloedssfeer van de ouders of leerling Aantoonbaar (met schriftelijk bewijs)
	NB: carnaval is geen religieuze verplichting	Bijv. seizoensgebonden werk, respectievelijk werk in bedrijfstakken met piekdruk	Bijv. huwelijk, begrafenis, jubileum, verhuizing, ernstige levensbedreigende ziekte
			Geen verlof indien: - familiebezoek in het buitenland - goedkope tickets in het laagseizoen - omdat tickets al gekocht zijn of omdat er geen tickets meer zijn in de vakantieperiode - vakantiespreiding - verlof voor een kind, omdat andere kinderen uit het gezin al of nog vrij zijn - eerder vertrek of latere terugkomst door verkeersdruk - samen reizen/in konvooi rijden door bijvoorbeeld de Balkan - kroonjaren - sabbatical - wereldreis/verre reis

V TERUGDRINGEN VOORTIJDIG SCHOOLVERLATERS (VSV) / THUISZITTERS

De definitie van thuiszitters: leerlingen die ingeschreven zijn op school, maar langer dan 4 weken thuiszitten.

Thuiszitters zijn kinderen en jongeren die zonder onderwijs thuis zitten omdat hun problematiek (volledige) deelname in een reguliere dan wel speciale onderwijssetting onmogelijk maakt. Het recht op onderwijs en het recht op ontwikkeling van deze kinderen zijn hier in het geding. Het blijkt dat bij het overgrote deel van de kinderen die thuiszitten meerdere van onderstaande problemen tegelijk spelen:

- psychiatrische problemen: (vermoedens van) angsten, fobieën, psychische problematiek, psychiatrische stoornis
- gedragsproblemen: problematisch gedrag naar anderen (oppositieel)
- wachten op opvang: de opnemende instelling is niet in staat direct actie te ondernemen
- bureaucratie: regels en procedures waarbij geen rekening gehouden wordt met de problematiek van de jongere
- thuisproblematiek: ontbreken van structuur, onvoldoende houvast, onrust, gebroken gezin, ouders met psychiatrische stoornis.

Daarnaast blijkt de overgang van primair onderwijs (po) naar voortgezet onderwijs (vo) een risico op thuiszitten met zich mee te brengen. Dit komt bijvoorbeeld doordat een leerling in het voortgezet onderwijs te maken krijgt met (vak)docenten in plaats van een groepsleerkracht. Dit is voor sommige leerlingen een grote overgang. Ook is de schaal van een vo-school groter.

Ook thuiszitter hebben recht op onderwijs en op ontwikkeling. Daarom wordt van de school verwacht dat er wel onderwijs wordt aangeboden, tenzij de thuiszitter geoorloofd afwezig is in het kader van het GGD-schoolverzuimprotocol. Voor een concrete aanpak voor (dreigend) thuiszitten, zie bijlage 4 'routekaart passend onderwijs'.

VI RMC

De RMC-wetgeving is niet vastgelegd in een aparte onderwijswet, maar ondergebracht in een aantal artikelen in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO), de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) en de Wet op de expertise centra (WEC).

Daarin is vastgelegd dat:

- 1 Er sprake is van voortijdig schoolverlaten als:
 - een jongere nog geen 23 is én
 - hij/zij geen diploma van het vwo, de havo of niveau 2 van het mbo heeft én
 - hij/zij tenminste 4 weken zonder geldige reden het onderwijs niet meer heeft gevolgd of
 - hij/zij bij de school wordt uitgeschreven of van school wordt verwijderd.
- 2 Het bevoegd gezag van de school verplicht is:
 - deelnemers die niet meer leerplichtig zijn (ouder dan 18, jonger dan 23) en nog geen startkwalificatie hebben te melden bij het digitale loket van DUO wanneer er sprake is van voortijdig schoolverlaten.
- 3 De gemeente verantwoordelijk is voor:
 - maken van afspraken met scholen voor voortgezet onderwijs, onderwijsinstellingen voor mbo, en andere instellingen en organisaties die te maken hebben met voortijdig schoolverlaten over de inzet en verantwoordelijkheid bij het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten;
 - zorgdragen voor een regionaal netwerk van die scholen, instellingen en organisaties;
 - organiseren en coördineren van de meldingen van voortijdig schoolverlaten, het registreren van deze meldingen en doorverwijzen naar onderwijs en arbeidsmarkt.

Uit deze doelstelling vloeien onderstaande taken voor het RMC voort:

- Melding en registratie: het bevorderen van een sluitende melding van vsv-ers door scholen, onderwijsinstellingen en DUO en zorgdragen voor een goede registratie van VSV-ers;
- Regie: initiëren en onderhouden van een gezamenlijke aanpak door het afstemmen van de activiteiten van de zogenoemde vsv-ketenpartners, gericht op een sluitende aanpak van vsv-ers. Ketenpartners zijn de (samenwerkingsverbanden van) scholen voor voortgezet en middelbaar onderwijs, UWV, Werkzaak, afdeling Sociale Zaken van de gemeenten en de (jeugd)zorgsector;
- Case management en monitoring: realiseren van trajectbegeleiding van en coördineren van hulpverlening aan vsv-ers, gericht op (her)plaatsing in onderwijs, leer/werk trajecten en/of zorg. Onderdeel hiervan is het monitoren en bewaken van de trajecten en het registreren van herplaatsingen.

Melden van een deelnemer tussen de 18-23 jaar bij het digitale loket van DUO.

De directie/het bestuur van de onderwijsinstelling is verplicht degene te melden:

- op wie de Leerplichtwet niet meer van toepassing is en die de leeftijd van 23 jaar nog niet heeft bereikt én
- die niet in het bezit is van een startkwalificatie én
- het onderwijs aan de school/instelling in een aaneengesloten periode van ten minste 4 weken zonder geldige reden niet meer volgt, of
- bij de school/instelling wordt in-/uitgeschreven of van de school/instelling wordt verwijderd
- als de deelnemer na een afgesloten DUO-melding opnieuw minimaal 4 aaneengesloten schoolweken continu afwezig is, opnieuw RMC-melding.

Het streven is dat in de regio Rivierenland tussentijds geen deelnemer uitgeschreven worden **zonder exitgesprek**, tenzij de deelnemer hier nadrukkelijk vanaf ziet. Wanneer daar aanleiding toe is, wordt het RMC bij het exitgesprek uitgenodigd (warme overdracht). Een RMC traject zou direct opgestart kunnen worden.

Melden afwezigheid deelnemer

Als een deelnemer van 18 of ouder langer dan 5 weken ongeoorloofd afwezig is, heeft dat gevolgen voor studiefinanciering en de tegemoetkoming scholieren. De toelage wordt dan omgezet in een lening. Dit geldt alleen voor vo-leerlingen die een tegemoetkoming krijgen en voor mbo-studenten die studiefinanciering krijgen voor een voltijds beroepsopleiding (bol) op niveau 1 of niveau 2. De afwezigheid wordt gemeld met het formulier Melding afwezigheid leerling of student. Deze melding staat los van de verzuimmelding die in het DUO verzuimregister wordt gedaan (zie <https://duo.nl/zakelijk/verzuim/verzuim/melding-doorgeven.jsp>).

Het streven is dat in de regio Rivierenland tussentijds geen deelnemers uitgeschreven worden zonder exitgesprek, tenzij de leerling hier nadrukkelijk vanaf ziet. Wanneer daar aanleiding toe is, wordt het RMC bij het exitgesprek uitgenodigd (warme overdracht). Een RMC traject zou direct opgestart kunnen worden.

Preventieve meldingen 18+

Op de meeste vo en mbo scholen binnen en buiten de regio Rivierenland wordt de maximale termijn aangehouden van 16 lesuren verzuim binnen 4 lesweken. Daarna volgt een melding bij DUO. Het RMC regio rivierenland ondersteunt deze preventieve aanpak en nodigt deze jongeren zo mogelijk uit voor een gesprek op school of op kantoor. Het RMC Regio Rivierenland houdt regelmatig spreekuren op ROC Rivor en op het Koning Willem I College, met het doel deze meldingen snel en effectief op te pakken.

Melden van verzuim

Sinds 1 augustus 2009 zijn alle vo- en mbo-instellingen verplicht om het verzuim van deelnemers tot 23 jaar te melden via het Digitaal Verzuimloket van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Onderwijsinstellingen melden hun verzuimgegevens binnen een week bij dit verzuimloket. Het verzuimloket stelt vervolgens automatisch de woongemeente van de verzuimende leerling (RMC/ Leerplicht) op de hoogte.

Melden van in- en uitschrijvingen en verwijderingen

Scholen moeten de in- en uitschrijvingen van niet leerplichtige deelnemers, tot 23 zonder startkwalificatie, melden bij het digitale loket van DUO, waar ze worden geregistreerd in ROD. Vervolgens worden de in- en uitschrijvingen door gemeld aan het RMC, via een digitale koppeling met het registratie systeem van het RMC.

Studiefinanciering

Als de deelnemer recht heeft op studiefinanciering en een aaneengesloten periode van ten minste 4 weken zonder geldige reden heeft verzuimd, moet de school dit melden aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (artikel 8.1.7 van de WEB).

Jongeren in een kwetsbare positie

Op 1 januari 2019 is de Wet regionale samenwerking voortijdig schoolverlaten en jongeren in een kwetsbare positie in werking getreden. Met deze wet is de doelgroep van de RMC uitgebreid. Om de doelgroep goed te kunnen bedienen, heeft het RMC extra informatie nodig. Het gaat om informatie over de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarkt voor het PRO en VSO (16-23 jaar), naast het uitstroomprofiel vervolgonderwijs dat het RMC al ontving. Daarnaast gaat het om informatie over werk en inkomen (SUWI- gegevens) voor de 16-23 jarigen uit pro en vso. Hierdoor is voor de volledige RMC-doelgroep informatie beschikbaar over of iemand werk heeft of niet. Bovengenoemde wet maakt het mogelijk dat deze extra informatie aan de RMC regio's geleverd mag worden.

VII AVG

De Europese privacy verordening, de Algemene verordening Gegevensbescherming (AVG), is per 25 mei 2018 van toepassing. Transparantie en verantwoording zijn belangrijke uitgangspunten in de AVG. Persoonsgegevens alleen kunnen worden verzameld onder strikte voorwaarden en voor een legitiem doel. De belangen van jongeren worden in de AVG apart benoemd en sterker beschermd. Voor deze kwetsbare groep is ouderlijke toestemming vereist voor de verwerking van persoonsgegevens als er geen wettelijke grondslag is (tot 16 jaar). Vanuit wettelijke taak van leerplichtambtenaar is deze grondslag er wel, dus is geen toestemming van ouders nodig.

Deelname aan een ZAT/MDO

Deelname aan ZAT/MDO mag. Als er geen sprake is van schoolverzuim én een DUO-melding, dan kunnen de gegevens van de besproken jongeren en de informatie uit deze bespreking niet worden vastgelegd in het leerplichtadministratiesysteem. Er is dan namelijk geen ongeoorloofd schoolverzuim en daarmee geen wettelijke grond.

AFKORTINGEN

ROD	- Register Onderwijsdeelnemers
DUO	- Dienst Uitvoering Onderwijs
GGD	- Gemeentelijke Gezondheidsdienst
HALT	- Het Alternatief
HAVO	- Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
LPW	- Leerplichtwet
MAS	- Methodische Aanpak Schoolverzuim
MBO	- Middelbaar Beroepsonderwijs
MDO	- Multi Disciplinair Overleg
PO	- Primair Onderwijs
PRO	- Praktijk Onderwijs
RMC	- Regionale Meld- en Coördinatie
ROC	- Regionaal Opleidingscentrum
SUWI	- Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
UWV	- Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VO	- Voortgezet Onderwijs
VSO	- Voortgezet Speciaal Onderwijs
VSV	- Voortijdig School Verlaten
VWO	- Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
WVO	- Wet op het voortgezet onderwijs
WEB	- Wet educatie en beroepsonderwijs
WEC	- Wet op de expertise centra
ZAT	- Zorg Advies Team

ADRESSENLIJST

Leerplichtambtenaren per gemeente

Buren

Mevr. A. Beukhof
06-15685936
abeukhof@regiorivierenland.nl

Culemborg

Dhr. N. van de Wiel
06-3163 2675
N.van.de.Wiel@Culemborg.nl

Maasdriel

Mevr. S. Wolters
06-21176459
S.Wolters@maasdriel.nl

Neder-Betuwe

Mevr. R. ten Have
06-27823136
rtenhave@regiorivierenland.nl

Tiel

Mevr. J. van den Boom
06-1162 9549
jvdboom@tiel.nl

Dhr. V. Sewnundun

06-21934553
vsewnundun@tiel.nl

Mevr. S. Deniz-Reuvers

06-1517 9534
sdeniz@tiel.nl

West Betuwe

Dhr. M. Angkotta
06-53914932
mangkotta@regiorivierenland.nl

Mevr. Q. Leenders
06-29520455
qleenders@regiorivierenland.nl

West Maas en Waal

Mevr. M. Kuin
06-15387690
mkuin@regiorivierenland.nl

Zaltbommel

Mevr. A. Demers
06-15008849
ademers@regiorivierenland.nl

RMC trajectbegeleiders

06-5150 6263
rmc@regiorivierenland.nl

BIJLAGEN

- 1 MAS folder voor scholen:
<https://ingrado.nl/kennisbank/items/voorlichting>
- 2 Beslisboom DUO:
<https://duo.nl/zakelijk/images/beslisboom-verzuim.pdf>
- 3 eerste stappen aanpak schoolziekteverzuim door school:
<https://ingrado.nl/kennisbank/items/verzuim-in-het-primair-onderwijs-2-instrumenten>
- 4 routekaart passend onderwijs:
<https://ingrado.nl/kennisbank/items/instrumenten-en-handreikingen-thuiszitters>
- 5 Variawet, incl. beslisboom:
<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijstijd/maatwerk-in-onderwijstijd-voor-leerlingen-met-een-beperking>
- 6 Verzuimkaart(en)

Verzuimkaart voor het primair onderwijs

RELATIEF VERZUIM			
Aanleiding	Actie school	Actie leerplichtambtenaar (LPA)	Bijzonderheden
OVERIG VERZUIM			
Tot 12 maal te laat en/of 12 losse klokuren	School spreekt ouders rechtstreeks aan als zij hun kind te laat brengen of niet (correct) afmelden en maakt een aantekening in het leerling-dossier	In overleg met school te bepalen	Bij achterliggende problematiek kan de school een overig verzuimmelding doen via leerlingadministratiesysteem (LAS). Hier moeten gesprekken tussen ouders en school aan vooraf zijn gegaan
Vanaf 12 maal te laat, 12 losse klokuren of een combinatie van te laat en losse klokuren	School doet, via het LAS, overig verzuimmelding naar LPA Deelt ouders mee dat de LPA is geïnformeerd over het verzuim	Gesprek met ouders plus schriftelijke waarschuwing	Bij herhaald verzuim, na waarschuwing LPA, in overleg met school vervolgtactie plannen (door school of LPA)
Langdurig, twijfelachtig, regelmatig ziekteverzuim	School meldt ziekte niet, tenzij een leerling langdurig ziek is of vermoedt dat er sprake is van ongeoorloofd verzuim	In overleg met school en/of de jeugdarts wordt actie uitgezet	Dit verzuim kan de school melden via het LAS na overleg met de LPA
16 KLOKUREN IN 4 WEKEN			
Ongeoorloofde afwezigheid van 16 klokuren binnen 4 opeenvolgende weken	School heeft aan de hand van het verzuimoverzicht, voorafgaand aan de verzuimmelding, het verzuim besproken met de ouders Wettelijk verplichte verzuimmelding via het LAS	Gesprek met ouders, eventueel leerling (als deze 12 jaar of ouder is) en school en schriftelijke waarschuwing	Afhankelijk van de situatie kunnen hulpverlening en/of jeugdarts aanschuiven
LUXE VERZUIM			
De leerling is zonder toegekend verlof buiten de schoolvakanties om op vakantie gegaan	School doet, via het LAS, luxe verzuimmelding Bijsluiten: de aanvraag van de ouders en de schriftelijke afwijzing daarop	Gesprek met ouders Afhankelijk van de situatie: waarschuwing of opmaak proces verbaal	Bij meer kinderen in een gezin op verschillende scholen Voorafgaand aan de verlofaanvraag afstemming tussen de schooldirecteuren Proces verbaal bij 1 dag luxe verzuim of minder is mogelijk als school een publicatie hierover op de website en/of in de schoolgids heeft opgenomen
LANGDURIG RELATIEF VERZUIM (LRV)			
Leerling is minimaal 4 aaneengesloten schoolweken (= 28 kalenderdagen) continu afwezig	School doet een LRV-melding via het LAS Een wekelijkse verzuimmelding van 16 klokuren in 4 weken is dan niet meer nodig	Leerling registreren als thuiszitter Afstemming met samenwerkingsverband en betrokken hulpverlenende instanties Multidisciplinair overleg wordt overwogen	De leerling is al bekend bij de LPA De LRV-melding wordt eenmalig opgevoerd De begindatum van de LRV-melding is de eerstvolgende dag na de einddatum van de laatste melding van 16 uur in 4 weken School registreert de einddatum als de leerling weer naar school gaat of wordt uitgeschreven

Voor meer informatie en contact: <https://www.regiorivierland.nl>

VERSIE 1.0 DECEMBER 2020

Deze verzuimkaart is tot stand gekomen met medewerking van team Leerplicht en team RMC van Regio Rivierland en de leerplichtambtenaren van de gemeenten Culemborg, Maasdriel en Tiel.

Verzuimkaart voor leer- en kwalificatieplichtigen in het Voortgezet (Speciaal) Onderwijs en Middelbaar Beroeps Onderwijs

RELATIEF VERZUIM			
Aanleiding	Actie school	Actie leerplichtambtenaar (LPA)	Bijzonderheden
WETTELIJK VERZUIM Is het verzuim dat school verplicht is te melden!			
16 lesuren 4 weken Ongeoorloofde afwezigheid van 16 lesuren binnen 4 opeenvolgende weken	School heeft aan de hand van het verzuimoverzicht, voorafgaand aan de verzuimmelding, het verzuim besproken met de ouders Wettelijk verplichte verzuimmelding via DUO	Gesprek met ouders, eventueel leerling en school Schriftelijke waarschuwing wordt afgegeven Bij herhaald verzuim: verwijzing naar HALT of opmaak proces verbaal leerplicht of (verplicht) verwijzing naar hulpverlening Nb. Actie via de MAS volgt	Afhankelijk van de situatie, kunnen hulpverlening en/of jeugdarts aanschuiven
LANGDURIG RELATIEF VERZUIM (LRV)			
Leerling/student is minimaal 4 aaneengesloten schoolweken (= 28 kalenderdagen) continue afwezig	Via DUO doet school een LRV-melding Een wekelijkse verzuimmelding van 16 lesuren in 4 weken is dan niet meer nodig	De LPA registreert de leerling als thuiszitter Afstemming met samenwerkingsverband en betrokken hulpverlenende instanties Multidisciplinair overleg wordt overwogen	De leerling/student is al bekend bij de LPA De LRV-melding wordt eenmalig opgevoerd De begindatum van de LRV-melding is de eerstvolgende dag na de einddatum van de laatste melding van 16 uur in 4 weken School registreert de einddatum als de leerling/student weer naar school gaat of wordt uitgeschreven
LUXE VERZUIM			
De leerling/student is zonder toegekend verlof buiten de schoolvakanties om op vakantie gegaan	Via DUO luxe verzuimmelding Bijsluiten: de aanvraag van de ouders en de schriftelijke afwijzing daarop	Gesprek met ouders Afhankelijk van de situatie: waarschuwing of opmaak proces verbaal	Bij meer kinderen in een gezin op verschillende scholen Voorafgaand aan de verlofaanvraag afstemming tussen de schooldirecteuren Proces verbaal bij 1 dag luxe verzuim of minder is mogelijk als school een publicatie hierover op de website en/of in de schoolgids heeft opgenomen
OVERIG VERZUIM (LRV)			
Tot 12 maal te laat en/of 12 losse lesuren	School stuurt ouders een brief met afschrift naar de LPA Sancties opgelegd aan leerling/student	Gesprek met ouders en leerling Officiële waarschuwing Bij herhaald verzuim verwijzing naar HALT Acties via de MAS	Bij bericht aan LPA en/of bij officiële melding een opgave van de acties van school mee sturen. Bij achterliggende problematiek kan een overig verzuimmelding worden gedaan via DUO. Hier moeten gesprekken tussen ouders en school aan vooraf zijn gegaan
Tot 6 maal te laat en/of 6 losse lesuren	Ouders en leerling/student uitnodigen voor een gesprek en meedelen dat de leerplichtambtenaar is geïnformeerd	In overleg met school en/of de jeugdarts wordt actie uitgezet	Als er opnieuw sprake is van verzuim nadat de officiële waarschuwing is afgegeven, dan moet school direct een verzuimmelding doen via het verzuimloket
Vanaf 6 tot 12 maal te laat en/of 9 losse lesuren	Ouders informeren Verzuim melden via het verzuimloket van DUO		
Vanaf 12 maal te laat en/of 9 losse lesuren	School meldt ziekte niet, tenzij een leerling langdurig ziek is of vermoedt dat er sprake is van ongeoorloofd verzuim		
Langdurig, tweifelachtig, regelmatig ziekteverzuim			

Voor meer informatie en contact: <https://www.regiorivierenland.nl>

VERSIE 1.0 DECEMBER 2020

Deze verzuimkaart is tot stand gekomen met medewerking van team Leerplicht en team RMC van Regio Rivierenland en de leerplichtambtenaren van de gemeenten Culemborg, Maasdriel en Tiel.

Verzuimkaart Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters (RMC) voor 18 tot 23-jarigen

RELATIEF VERZUIM (SPIJBELEN)

Aanleiding	Actie school	Actie RMC consultant	Bijzonderheden
Ongeoorloofde afwezigheid bij > 16 uur in de afgelopen 4 weken	Tijdens elk gesprek bespreekt de mentor het verzuimoverzicht met de jongere en/of ouders en/of stuurt periodiek het verzuimoverzicht naar jongere/ouders Verzuimmelding naar RMC via DUO	Persoonlijk contact door RMC met jongere en school en/of hulpverleningsinstaties Bij herhaald verzuim: RMC neemt verdere begeleiding van de leerling over	Gesprek bij gemeente, op school of huisbezoek door RMC
Aanleiding	Actie school	Actie RMC	Bijzonderheden
LANGDURIG VERZUIM / UITSCHRIJVING / VERWIJDERING			
Langdurig verzuim/	De directie/het bestuur van de onderwijsinstelling is verplicht degene bij DUO te melden die in een aaneengesloten periode van tenminste 4 weken zonder geldige reden niet volgt	RMC kan een bemiddelende rol spelen tussen jongere en school. En controleert de inspanningsverplichting van school om een passend alternatief voor de leerling te vinden. Daarnaast kan de trajectbegeleider samen met de jongere op zoek gaan naar een andere opleiding/werk of andere vorm van dagbesteding	
Uitschrijving/verwijdering	De directie/het bestuur van de onderwijsinstelling is verplicht degene bij DUO te melden: - op wie de Leerplichtwet niet meer van toepassing is, die de leeftijd van 23 jaar nog niet heeft bereikt én niet in het bezit is van een startkwalificatie - en/of bij de school/instelling wordt uitgeschreven of van de school/instelling wordt verwijderd		
LANGDURIG, TWIJFELACHTIG, REGELMATIG ZIEKTE VERZUIM			
Signaal vanuit de periodieke controle	Melding via coördinator en/of mentor in ZAT of interne leerlingbegeleiding.	RMC consultant kan pas actie ondernemen na onafhankelijk advies door een ARBO- of Jeugdarts	School controleert periodiek genoemd ziekteverzuim (bijvoorbeeld meer dan 2 weken tussen 2 vakanties of elke week 1 dag)
OVERIGE DIENSTEN RMC			
Voortlichting		RMC trajectbegeleider als gastspreker - informatie aan studenten/docenten over schoolverzuim en VSV	Op verzoek van school
Mentorlessen		RMC trajectbegeleider bezoekt eerstejaars studenten (alle niveaus) in mentor les	Op verzoek van school

Is een scholier of student van 18 jaar of ouder langer dan 5 weken ongeoorloofd afwezig? Dan heeft dat gevolgen voor de studiefinanciering en de tegemoetkoming scholieren. Zie: <https://duo.nl/zakelijk/verzuim/soorten-verzuim.jsp>

Voor meer informatie en contact: <https://www.regiorivierenland.nl>

VERSIE 1.0 DECEMBER 2020

Deze verzuimkaart is tot stand gekomen met medewerking van team Leerplicht en team RMC van Regio Rivierenland en de leerplichtambtenaren van de gemeenten Culemborg, Maasdriel en Tiel.

Voor meer informatie en contact:
<https://www.regiorivierenland.nl>

Regio Rivierenland

gemeente
Neder-Betuwe

GEMEENTE
**WEST
BETUWE**

Gemeente
West
Maas en
Waal

gemeente **Tiel**

gemeente
Zaltbommel

